24/08/2023

Μητροπολίτης Μάνης Χρυσόστομος: Ανάγκη ησυχίας

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

Ὁ ἄνθρωπος πάντοτε ἔχει ἀνάγκη ἀπό ἡσυχία. Πολύ περισσότερον στήν σημερινή τεχνοκρατούμενη ἐποχή. Εἶναι γεγονός ὅτι ζοῦμε σ' ἕνα ἀνήσυχο καί θορυβῶδες περιβάλλον. Κατά συνέπειαν, ὁ καθημερινός βίος τῶν ἀνθρώπων ταλανίζεται ἀπό πολλά ψυχο-κοινωνικά προβλήματα. Αὐτά ἐπιτείνονται ἀπό τήν ἀργολογία, τόν κορεσμό τῆς ὕλης, τήν διασκέδαση καί πρωτίστως ἀπό τήν ἄκριτη πολυπολιτισμικότητα.

- **Γράφει ο Μητροπολίτης Μάνης Χρυσόστομος**

Ἔτσι ἐμφανίζονται στό εἶναι τῆς ὕπαρξης πολλά ψυχολογικά προβλήματα, ψυχικές νόσοι καί ποικίλες διαταραχές μέ κυρίαρχα ζητήματα, τήν κατάθλιψη, τίς παραβατικές συμπεριφορές, τίς σκανδαλώδεις στάσεις ζωῆς, τελικά αὐτή τήν ἀπώλεια τῆς ψυχικῆς ὑγείας. Σ' αὐτήν τήν ἀπώλεια προστίθεται ὁ μεγάλος δυνάστης, ὅπως ἔχει ὀνομαστεῖ, ἡ μοναξιά. Ὅ,τι χειρότερο ὁ ἄνθρωπος νά αἰσθάνεται καί νά βιώνει μοναξιά στή ζωή του. Εἶναι ἡ κατάσταση αὐτή ὀδυνηρή, μία θλίψη νά ζεῖ καί νά αἰσθάνεται κατάμονος, ἐνῶ γύρω του ὑπάρχουν τόσοι συνάνθρωποί του καί τό ἀκόμα χειρότερο νά ἔχει τήν αἴσθηση τῆς ἐγκατάλειψης ἀπό συγγενεῖς, φίλους, συνεργάτες καί εὐεργετηθέντες. Αὐτή ἡ μοναξιά ἀποτελεῖ,

τῷ ὄντι, μία τραγική πραγματικότητα. Εἶναι ἕνα στοιχεῖο διαβρωτικό τῆς ὅλης ὕπαρξης. Γι' αὐτό καί φέρει πνευματική ἀτονία καί ραθυμία. Ἀλλ' ἡ στενάχωρη αὐτή μοναξιά δέν ἔχει καμμία σχέση μέ τήν ἡσυχία. Μόνος εἶναι μόνον ἐκεῖνος πού ζεῖ χωρίς Θεό, χωρίς τήν αἴσθηση τῆς ἀγαθῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἀείμνηστος μεγάλος θεολόγος καθηγητής **Παν. Τρεμπέλα**ς ἔλεγε: «Ἔχεις τόν Θεό; Ἔχεις τό πᾶν. Δέν ἔχεις τό Θεό; Καί τόν κόσμο ὅλο ἐάν κατέχεις, δέν ἔχεις τίποτε». Δέν εἴμαστε, λοιπόν, μόνοι. Ὁ Θεός εἶναι μαζί μας. «Ὁ Κύριος ἐγγύς». Μήν ξαναπεῖς «εἶμαι μόνος μου». Ὄχι. Τήν ζωή σου τήν ἁγιάζει ἡ διαρκής παρουσία τοῦ Θεοῦ. Αὐτό εἶναι ἡ μεγίστη κοινωνικότητα. Καί ἀκόμη, σκέψου ὅτι ὁ προσωπικός σου φύλακας, ὁ ἄγγελος οὐδέποτε σ' ἐγκαταλείπει.

*

Κάμνουμε, λοιπόν, λόγο γιά τήν κατά Θεόν ἡσυχία. Ἐπιδιώκουμε ἀναζήτηση, αὐτῆς τῆς ἡσυχίας. Τῆς ὠφέλιμης, δημιουργικῆς καί χρηστῆς ἡσυχίας. Γιατί μ' αὐτή τήν χαριτωμένη ἡσυχία τίθεται ἡ προοπτική τῆς ἀναγέννησης τοῦ ἀνθρώπου. Ἀνανεοῦται ὁ ἄνθρωπος πού ξέρει νά ἡσυχάζει. Ἡ ἡσυχία φέρει τήν ψυχική γαλήνη. Κατεργάζεται τήν ὑπομονή. Ἀναπτερώνει τό ἠθικό. Φέρει εὐεργετικές σκέψεις. Εἰρηνεύει ὁ ἐσωτερικός κόσμος. Μόνο μέ τήν κατά Θεό ἡσυχία, ἡ ὀργή ἐξαφανίζεται, ὁ ἐγωϊσμός καταπίπτει, τό μῖσος ἀπομακρύνεται, ἡ ἀδυναμία γίνεται δύναμη, ἡ δειλία θάρρος, ἡ ἀπογοήτευση μεταλάσσεται σέ χρηστή ἐλπίδα, ἡ πίστη γιγαντώνεται. Μέ τήν ἡσυχία αὐτή βρίσκεται ἡ χαμένη χαρά τῆς ζωῆς. Ἡσυχία, βέβαια, δέν σημαίνει ἀπραξία. Δέν εἶναι ἀδράνεια καί ραθυμία. Δέν εἶναι κενό. Σημαίνει, ὡστόσο ὅμως παραίτηση ἀπό τά ἐπουσιώδη, τά ἀνούσια, τά μάταια. Ἐκεῖ ἀληθῶς σκέπτεσαι τό: «Ματαιότης ματαιοτήτων τά πάντα ματαιότης». Γι' αὐτό, ἡ ἡσυχία καλλιεργεῖται μέ τήν νήφουσα διάνοια. Ἡ ἡσυχία δέν εἶναι παραίτηση ἀπό τήν ζωή, δέν εἶναι αἴσθημα ἀπογοήτευσης καί ἀκηδίας. Δέν εἶναι ἀπηλπισμένη ἀδιαφορία. Δέν εἶναι αἴσθημα μοναξιᾶς καί ἀπομόνωσης. Ἡσυχία σημαίνει νά ἐπιδιώξεις νά μένεις ἐσύ καί ὁ ἑαυτός σου. Καί ὁ Ἄλλος, πού εἶναι μόνον ὁ Θεός. Τεῖχος μοναδικό ἀνά μέσον σου καί τοῦ Θεοῦ εἶναι μοναχά οἱ ἁμαρτίες σου. Ὅσον δέ, δέν τίς διώχνεις, τόσο δέν ἐπικοινωνεῖς μέ τό Θεό. Δέν πέφτει τό τεῖχος, δέν βλέπεις Θεό, μένεις ἀπελπιστικά κατάμονος. Ἐκεῖ, βέβαια, στήν ἅγια ἡσυχία κατανοεῖς ὅτι ἔσχατο καταφύγιο εἶναι ὁ Θεός. Ἐκεῖ ἀνοίγεσαι στό Θεό, προσεύχεσαι, στοχάζεσαι, δακρύζεις, μετανοεῖς, ἱκετεύεις, εὐχαριστεῖς, δοξολογεῖς. Ἀκριβῶς, διότι ἡ ἡσυχία εἶναι δίδυμη ἀδελφή τῆς προσευχῆς. Ἡσυχία καί προσευχή – εὐχή συνδέονται ἄρρηκτα καί φέρουν γλυκύτατους καρπούς. Μ' αὐτή τήν ἡσυχία ἐν τῷ Θεῷ μαλακώνει ἡ σκληρή καρδία, χαίρεται ἡ ψυχή, ἀνακουφίζεται καί εὐφραίνεται.

*

Ὁ ὅρος κυρίως «ἡσυχία» ἀνήκει στό λεξιλόγιο τοῦ μοναχικοῦ βίου. Σημαίνει τήν ἀναζήτηση τοῦ Θεοῦ στήν ἡσυχία, τήν μόνωση, τήν ἐν γένει σιωπή. Πρόκειται γιά τήν μεγάλη ἀρετή, τό ὕψιστο κατόρθωμα τῆς ἡσυχίας. Ἀλλά πού νά φθάσουμε ἐκεῖ,

σ’ αὐτή τήν «ἀκρότητα τῆς τελειώσεως κατά τόν ἅγιο Ἰσαάκ τόν Σῦρο; Μιλᾶμε γιά τόν ἁπλό καί συνήθη ἄνθρωπο, ἐδῶ στήν πολύβουη κοινωνία. Ἐκεῖ στόν ἀσκητικό – ἡσυχαστικό βίο εἶναι ἄλλα τά μέτρα καί τά κριτήρια. Ἐκεῖ, εἶναι σέ ἀπόλυτο βαθμό ἡ ἐφαρμογή τοῦ βιβλικοῦ λόγου: «Ἐγώ καθεύδω καί ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ» (Ἆσμα ἀσμάτων, 5′,2) γι’ αὐτό καί «σκληρόν καί χαλεπόν τοῖς ἀνθρώποις καταφαίνεται τό ψυχικῶς ἡσυχάζειν ἀπό παντός λογισμοῦ. Καί ἐστιν ἄρα ὡς ἀληθοῦς, ἐργῶδες τε καί ἐπίπονον», κατά τόν ὅσιο Ἡσύχιο τόν πρεσβύτερο. Ἐκεῖ εἶναι ἡ «θεοποιός ἡσυχία», ἡ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου ἡσυχία. Ἔπειτα μή λησμονοῦμε ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός ἔζησε στήν ἔρημο. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος τό ἴδιο. Ὁ Ἀπ. Παῦλος τρία ὁλόκληρα χρόνια προετοιμάζεται ἀποσυρόμενος στήν ἔρημο τῆς Ἀραβίας. Ὁ Μ. Βασίλειος μαζί μέ τόν **ἅγιο Γρηγόριο στήν ἔρημο τοῦ Πόντου** ἡσυχάζουν. Καί ὁ Ἱερός Αὐγουστῖνος μετά ἀπό τίς ποικίλες περιπλανήσεις του ἡσυχάζει, μελετᾶ, βρίσκει τόν ἑαυτό του στό ἀγρόκτημα τοῦ φίλου του Βερεκούνδου.

*

Καταφαίνεται, λοιπόν, ὅτι ἡ ἡσυχία δέν σημαίνει οὐδετερότητα. Κρύβει κάτι τό ἱερό. Ἔχει μέσα της μία πνευματικότητα, μία δυναμική καί προοπτική ἀνακαινισμοῦ καί ἐλπίδας. Κυριολεκτικά, λειτουργικά, παιδευτικά ἔρχεται καί μεταρσιοῖ τόν νοῦν, φέρει ἀγάπη καί ἱερό πόθο καθάρσεως τῆς ψυχῆς. Γι’ αὐτό ἀντίθετα, τό ἄγχος, τό «στρές», ἡ ἀγωνία, ἡ νευρικότητα, ἡ ἀνησυχία, ὁ θόρυβος, ὅλα αὐτά δέν ὠφελοῦν. Καταρρακώνουν τόν ἐσωτερικό κόσμο τοῦ ἀνθρώπου. Φυγαδεύουν τήν χαρά καί τήν εὐφροσύνη. Πικρούς καρπούς καί μόνον, φέρουν ὡς γεύση ζωῆς. Ὅλα τά κοσμικά ἐπιτηδεύματα καθίστανται σβηστά λυχνάρια σέ σκοτεινές ἀτραπούς τῆς ζωῆς. Μόνον, τό «σιγῶν τοπίον», ὡς τρόπος ζωῆς, ἔσωθεν καί ἔξωθεν εἶναι ἡ λύση. Ἔτσι ἡ βίωση τῆς ἐν Χριστῷ ἡσυχίας εἶναι τό πιό ἀποτελεσματικό φάρμακο κατά τοῦ ἄγχους, τῆς μοναξιᾶς, τῆς ἀπαισιοδοξίας. Πραγματικά ἠρεμοῦμε καί ἀπελευθερωνόμαστε ἀπ’ ὅλα τά ταραχώδη τοῦ κόσμου τούτου, ὅταν μείνουμε μέ τό Θεό, ἀνεβοῦμε στό ὑπερῶο τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, καί συμβαδίσουμε στό δρόμο πρός Ἐμμαούς. Γι’ αὐτό «ἑαυτούς καί ἀλλήλους καί πᾶσαν τήν ζωήν ἡμῶν, Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα».